

Дмитро Шунта

ГЕРБ КУРІНЬКИ І ПЕЧАТКА КУРІНСЬКОЇ СОТНІ

Герб Куріньки розглядається в міській символіці Лохвиччини. Як повідомляється в журналі “Науковий світ” (2010, № 6), колишній Лохвицький повіт Полтавської губернії – нинішня територія Лохвицького району Полтавщини й Варвинського району Чернігівщини – регіон, віддавна славний своїми козацькими традиціями. Тоді, за адміністративним поділом Лівобережної Гетьманщини XVIII ст., ці землі, як і село Яцини (нинішнього Пирятинського району), входили до складу двох полків – Прилуцького та Лубенського; статус сотенних міст тут мали Лохвиця, Чорнухи, Варва, Городище, Сенча, Янишпіль (Брисі), а також містечко Курінька. У XIX ст. майже всі давніші сотенні центри Лохвиччини, разом із ними й Курінька, дістали підтвердження свого містечкового статусу.

Геральдика міст і містечок нашого краю, як і всієї Гетьманщини, своїм корінням сягає здебільшого XVII ст. Наприклад, місто Лохвиця користувалося Магдебурзьким правом, адже там існувало вже тоді ремісниче цехове братство, відповідно й тогочасний герб міста, відомий з ратушних печаток із характерним символом укріпленого міста (міська брама з трьома вежами), аналогічним Львову, Житомиру, Станіславу (нині Івано-Франківськ).

Геральдична символіка сотенного містечка Куріньки доби Гетьманщини відома з численних відбитків печатки Куріньської сотенної канцелярії, зафіксованих на документах 1760–1770

років. На ній виступає багатофігурна, але знову-таки властива самобутній геральдиці Гетьманщини композиція: у полі печатки правиця в лицарських обладунках, що тримає шаблю, супроводжувана вгорі серцем, а з лівого боку – півмісяцем, і з правого – восьмикутною зорею,



що аналогічна алатиру. По колу печатки виکارбуваний напис – “печать сотнѣ курѣнскої”.

Деякі з дослідників старовини “потверджують”, мовляв, козаки були настільки примітивними у військовій справі, що навіть не вміли викувати собі шабель або мечів і змушені були постійно воювати трофейними: “...в XVI–XVIII ст. єдиним містом на Україні, де існував цех мечників (шабельників) був Львів”. Для викування шаблі необхідно мати більш глибокі знання і володіти особливими технологіями. Однак такі майстри-шабельники завше працювали в

козацьких кузнях, а сталь виплавляли також на місцях.

Наприклад, між Курінькою і Нитратівкою в Удай впадає його притока – річка Рудка, що наводить нас на думку: тут у давнину видобували залізну руду. Першим, як відомо, залізну зброю виготовив скіфський цар Саневн.

Нам продовжують нав'язувати міф про розумову і культурну відсталість наших предків, міф, на якому випечено німецький соціал-фашизм. Такі горе-історики-норманісти й досі в школах засмічують голови наших учнів: "...мечі слов'яни запозичили у варягів, які в свою чергу взяли їх від франків".

Можна безкінечно наводити свідчення давніх істориків, що саме наші пращури скіфи вчили спочатку греків і римлян, а потім і германців виготовляти добрі мечі. Знаменитими антськими мечами воюють навіть герої англо-саксонського епосу "Беовульф", а в археології існує науковий термін "мечі антського типу". Та є надто переконливий факт, який розвінчує вигадки норманістів: аж до XVIII ст. при коронній імператорів Священної Римської імперії германської нації володарів опоясували священним мечем-шаблею, виготовленим у Києві: це знаменита "шабля Карла Великого". Зроблена за найдосконалішою технологією на високому рівні українського зброярського мистецтва, вона ще має назву "Меч Атілли", у неї дуже багато спільного із зображенням шаблі-палаша на знаменитому Збручанському ідолі, а в далекій Індії, куди переселилися наші прапредки в VII тисячолітті до н. е., подібний різновид меча-палаша також носив назву "атілл".

У Київській Русі меч значився символом влади. Меч був емблемою Чернігівської землі, про що свідчить зображення на печатці знаменитого меча Арія. Разом із мечем наші пращури передавали нащадкам і свою силу. Віра в легендарний меч Арія – символ України. У давній щедрівці згадується "Золотий меч", котрим загороджено нашу землю від ворогів.

За норманською ж теорією виходить наступне: Іван Грозний, овдовівши черговий раз, 1568 р. хотів одружитися з польською королевою, але йому відмовили, бо не приймав католицизму. Мати його, Олена Глинська, – з відомого ординського роду хана Мамає. Владоможець намагався довести, що він походить із роду римських імператорів по батьковій лінії та еллінських монархів по материній. Для цього змусив скласти новий родовід Московських правителів від вигаданого варяга Рюрика, існування якого історично не доведено. Родовід Івана Грозного досконало вивчили західні історики, історичний обман сьогодні уже не може нас задовольнити.

Легенду про Рюрика ревно підтримав Пе-

тро І і, зокрема, змусив Феофана Прокоповича пропагувати її, що спричинило між ними конфлікт. Дехто й сьогодні з московських істориків та їхніх недолугих послідовників вважають Рюрика історичною особою, бо це вигідно імперському великодержавію та колонізації України. Подібні факти яскраво підтверджують, як московські ординці безсовісно і нагло підтасовують і фальсифікують історичну правду.

Варяги не залишили на нашій землі своїх слідів у мові, побуті чи праві. Це означає, що вони ніколи не правили нами, а були лише професійними воями-найманцями. Наведені міркування Миколи Галичанця (Українська нація. – Тернопіль: "Мандрівець", 2005) видаються цілком справедливими.

На печатці Курінської сотні символом є меч, який на озброєнні наші предки мали ще в далекі докнязівські часи, й виготовляли такі мечі свої ковалі-зброяри. Кімерійські, сарматські, згодом скіфські мечі широко використовувалися у Європі з VII ст. Древні греки їх називали "махайра", іспанці – "фальката".

Доказом того, що наші пращури належали високорозвиненій цивілізації, слугує прадавній меч із написом, викарбуваним праукраїнською мовою "коваль Людота" – майстер увіковічнив на своєму досконалому витворі власне ім'я й фах, що сталося задовго до Кирила й Мефодія.

Історики-норманісти, про яких Тарас Шевченко говорив:

...німець скаже:

"Ви моголи:

Моголи! Моголи!

Золотого Тамерлана

Онучата голі", –

пояснюють, що виготовляти мечі вчили германці. Саме це й заперечує історія знаменитого нашого меча, знайденого в селі Хвощувате на Полтавщині. Микола Руденко цьому мечеві присвятив свою поезію.

Легенди про правицю з чародійним мечем існували в козаків справдана. Саме правицю з мечем зображували на одному з козацьких знамен часів Богдана Хмельницького, а ще легенда існує про правицю отамана Сірка... Вірували в меч – символ небесного караючого вогню – наші древні предки-арійці. Високоякісна сталь для виготовлення мечів і шабель називалася в козаків "криця", адже в давнину саме ударом меча об кремій висікали священний вогонь. Цей обряд провадився на честь бога Ярила (Арія). В Україні існує давній звичай запалювати свічки в четвер перед Великоднем, які, як і на Стрітення, називаються "громничними", що вказує на зв'язок цього обряду з громовиком Перуном, котрий із часом перебрав військові функції Арія-Ярила. Недаремно в народі говорять, що

Перун блискавками креше. Саме цим обрядом пояснюється таємнича загадка жертвників Ярила-Арія (Арея), адже скіфи не робили жертвників нікому, окрім Арія.

Саме з цими символами пов'язана цікава геральдична композиція: озброєна шаблею пращиця, Сонце і небесне світило герба на печатці Курінської козачої сотні XVIII ст. Серце – символ вірності предківським козацьким звичаям.

Зоря з вісьмома кінцями, або алатир є символом дуже древнім. Мова може йти про XII–XV тисячоліть до н. е., коли останній льодовик почав відступати з нашої території. Відтоді й домінує основа живої структури – тривимірність, що є ознакою життєздатності – хай то буде молекула, жива істота, ойкумена, зоряна система. Споконвічна тріада руху від малих до неосяжних обсягів і складає єдиний енергетичний алатир, розбалансування якого – катастрофічне. В умовах Землі чинними є тривимірність по вертикалі й горизонталі та парність всього сущого, як і парність тривимірності (3+3+2) із взаємовходженням одна в одну автономних структур.

Колядницька Звезда у вигляді кола з вісьмома відрогамі-протуберанціями – це символ народження Сонця. Зоря в переносному смислі – мати, вона провіщає Різдво Сонця, саме в цьому

вичерпна суть її “материнства”. Восьмикутна зірка-матір, розміщена в сонці-колі з протуберанціями, оприлюднює зустрічний взаєморух за і проти годинникової стрілки. Невипадково цифра 8 – символ вічності, безконечності та досконалості.

Герб Куріньки поверхово нагадував тогочасні герби деяких міст Угорщини в складі цесарської Австрії, а саме Годмезе-Вашаргей, Кікінда, Марош-Вашаргей, Секей-Удваргей тощо, однак тут, судячи з усього, схожість є тільки зовнішньою, і курінський герб має суто козацьке походження.

Як доведено, геральдична символіка містечка Куріньки, а також і інших містечок Лохвиччини та Лубенського козацького полку є яскравою сторінкою в історії символіки української козаччини XVII–XVIII століть. І, як наголошує в “Науковому світі” дослідник В. Панченко, цей факт – використання згаданих гербів на печатках козацьких урядових установ, тісний зв'язок їхньої тематики зі світоглядом українських степових лицарів – більш ніж достатній аргумент для того, щоб пам'ятки старої емблематики були використані й сьогодні відроджені в юридичному вжитку відповідних давніх населених пунктів.